

III)
KIRJOITUSTAIDON
TEHTÄVÄT

Abikurssi 2023
Sallamaari Kyllönen

KIRJOITUSTAIDON
OSUUDESSA ON
KAKSI OSAA (YTL)

LYHYT
KIRJOITUSTEHTÄVÄ

- (500–800 merkkiä)
Mittaa sitä, miten kokelas pystyy reagoimaan toisen osapuolen viestiin ja ottamaan huomioon sen piirteet ja edellytykset omassa viestinnässään.
Lyhyt kirjoitustehtävä sisältää yhden tehtävänannon.
Tekstilajina voi olla kommentti, sähköpostiviesti, blogiteksti tai muu viesti.

Tehtävä arvioidaan pisteillä 0-30.
Arvostelussa arviointikohteista painottuvat sisältöaineokset ja argumentointi.

Pisteitys ja yleiskuvaus	Sisältöaineokset ja argumentointi	Viestin välittyminen ja tilanteeseen sopivuus
<p>30, 27 p. Oivaltava toteutus tehtävänannosta</p>	<p>Kirjoituksessa viedään tehtävänannossa kuvattua tai pohjatekstissä esitettyä asiaa eteenpäin ajatuksellisesti tai kokemuksellisesti. Argumentointi on vakuuttavaa.</p>	<p>Viesti välittyy. Kirjoituksen muodollisuusaste sekä käytetty sanasto ja ilmaukset ovat tilanteenmukaisia. Tyyli ja kieli on sovitettu oletetulle lukijalle tai vastaanottajalle.</p>
<p>24, 21 p. Itsenäinen toteutus tehtävänannosta</p>	<p>Kirjoituksessa esitetään tehtävänannossa kuvattuun tai pohjatekstissä esitettyyn asiaan itsenäinen näkökulma. Argumentointi on johdonmukaista.</p>	<p>Viesti välittyy selkeästi. Kirjoituksen muodollisuusaste sekä käytetty sanasto ja ilmaukset ovat tilanteeseen sopivia. Tyyli ja kielessä otetaan huomioon oletettu lukija tai vastaanottaja.</p>
<p>18, 15 p. Asianmukainen toteutus tehtävänannosta</p>	<p>Kirjoitus vastaa tehtävänantoa, mutta käsittelytapa on tavanomainen. Oma mielipide tulee esiin ja sille esitetään perusteluja.</p>	<p>Viesti välittyy pääosin ymmärrettävästi. Kirjoituksessa noudatetaan pääosin tekstilajin konventioita, vaikka muodollisuusasteessa, tyyliä ja kielessä voi olla horjuntaa.</p>
<p>12, 9 p. Puutteellinen toteutus tehtävänannosta</p>	<p>Kirjoitus ei täysin vastaa tehtävänantoa. Oma mielipide tulee esille, mutta sille esitetään niukasti perusteluja tai perustelut eivät ole vakuuttavia.</p>	<p>Viesti välittyy, vaikka siinä voi olla joitakin vaikealukuisia kohtia. Tilannetta sekä oletettua lukijaa tai vastaanottajaa on pyritty jossain määrin huomioimaan, mutta lukijan tai vastaanottajan huomioiminen tyyliä ja kielessä jää puutteelliseksi.</p>
<p>6, 3 p. Toteutuksella vähäinen yhteys tehtävänantoon</p>	<p>Kirjoitus vastaa tehtävänantoa niukasti. Oman mielipiteen tai perustelujen esittämisessä on suuria puutteita.</p>	<p>Viesti välittyy epäselvästi tai heikosti. Ilmaisus sopii tilanteeseen heikosti, muodollisuusasteen valinnassa on ongelmia, eikä oletettua vastaanottajaa tai lukijaa pystytä juuri huomioimaan tyyliä ja kielessä.</p>
<p>0 p. Ei toteutusta tehtävänannosta tai ei toteutusta lainkaan</p>	<p>Kirjoituksella ei ole yhteyttä tehtävänantoon tai yhteys on erittäin heikko. Kirjoituksessa ei ole omaa mielipidettä.</p>	<p>Viesti ei välity tai ilmaisu ei sovi tilanteeseen.</p>

KIRJOITUSTAIDON
OSUUDESSA ON
KAKSI OSAA (YTL)
KIRJOITELMA

- (1800-2300 merkkiä)

Mittaa kokelaan kykyä tuottaa itsenäisesti yhtenäinen teksti annetusta aiheesta ja kykyä ilmaista ajatuksiaan suomen kielellä. Kirjoitelman avulla **arvioidaan erityisesti kokelaan kirjallista ilmaisukykyä sekä taitoa kielentää ajatuksia ja hallita asiakokonaisuuksia.**

Kirjoitelman tulee vastata sisällöltään tehtävänantoa.

Mikäli tehtävään liittyy aineisto, tehtävänannossa tarkennetaan, tuleeko kirjoitelman pohjautua siihen vai käytetäänkö aineistoa vain virikkeenä.

Tehtävistä valitaan yksi. Osassa tehtävänannoista on valmiiksi annettu otsikko, osassa kokelaan tulee itse antaa kirjoitelmalle tehtävänannon mukainen otsikko. Aineistopohjaisten kirjoitelmien aineistot voivat olla esimerkiksi kirjoitettuja tekstejä, kuvia, videoita, äänitteitä tai näiden yhdistelmiä.

Tuotettavat kirjoitelmat ovat asiaa esitteleviä tai pohtivia tietotekstejä, kantaaottavia mielipidetekstejä tai kaunokirjallisuuden tai muunlaisen pohjatekstin erittelyjä ja tulkintoja. Tuotettavat tekstit voivat myös olla kuvailevia tai kertovia.

KIRJOITELMAN ARVIOINTI

- Kirjoitelma arvioidaan kriteerien mukaan pisteillä 0-99.
- Pistevähenyksiä voi tulla liian lyhyestä tai pitkästä kirjoitelmasta
Huomattavan ylipitkästä kirjoitelmasta vähennetään 5–10 pistettä (vain jos teksti sisältää turhaa toistoa tai jos se on rakenteeltaan löyhä.)
Kun kirjoitelma on liian lyhyt eikä siksi anna riittävää näyttöä kielitaidosta, kirjoitelmasta vähennetään 5–20 pistettä seuraavasti: merkkimäärän alitus pistevähenys 11–20 % 5 p. 21–30 % 10 p. 31–40 % 15 p. yli 40 % 20 p

99	97	95	93	90
	87	85	83	80
	77	75	73	70
	67	65	63	60
	57	55	53	50
	47	45	43	40
	35	30	25	20
	15	10	5	0

Pisteitys ja yleiskuvaus	Viestinnällisyys	Tehtävänanto ja aineiston käyttö	Tekstin sisältö ja rakenne	Kielellinen laajuus ja tarkkuus
99, 97, 95, 93, 90 pistettä Erittäin hyvä	Viesti välittyy erittäin selkeästi, sujuvasti, aidontuntuisesti ja vivahteikkaasti. Teksti on ominnaisuuksista ja helppolukuista.	Tehtävänanto täyttyy kaikilta osin kiitettävästi. Kirjoittaja kehittää aktiivisesti pohjatekstin ajatuksia ja oivaltaa sen olennaiset merkitykset.	Aiheen käsittely on monipuolista, persoonallista ja johdonmukaista. Teksti on ehyt ja sidosteinen kokonaisuus.	Rikasta ja monipuolista kieltä, laaja sanasto. Kieliopin ja vaativien lauserakenteiden hallinta on erinomaista. Vain joitakin kirjoitusvirheitä tai muita erehdyksiä.
87, 85, 83, 80 pistettä Hyvä	Viesti välittyy selkeästi, sujuvasti ja luontevasti. Teksti on helppolukuista.	Tehtävänanto täyttyy hyvin. Pohjatekstin tavoite ja sisältö on ymmärretty hyvin, ja havainnot ja päätelmät ovat osuvia.	Aiheen käsittely on melko monipuolista. Tekstin rakenne on selkeä. asiat sidostuvat toisiinsa.	Tilanteeseen sopiva kieli, melko laaja sanasto. Melko vaihtelevia rakenteita. Kieliopin ja oikeinkirjoituksen hallinta hyvää. Vain satunnaisia virheitä.
77, 75, 73, 70 pistettä Melko hyvä	Viesti välittyy melko selkeästi. Teksti on kohtalaisen helppoa lukea.	Tehtävänantoa on pääosin noudatettu. Pohjatekstiä on käytetty pääosin tehtävänannon mukaisesti.	Sisällön aineksia on riittävästi, mutta aiheen käsittely on tavanomaista ja melko suppeaa. Jäsentely on toimiva, vaikkakaan asiat eivät aina sidostu toisiinsa.	Sanasto on tavallista, mutta pääosin tilanteeseen sopivaa. Perusrakenteet ovat hallinnassa, mutta virheitä on jonkin verran.
67, 65, 63, 60 pistettä Tyydyttävä	Viesti välittyy tyydyttävästi. Tekstiä on joissakin kohdissa vaikea lukea ja ymmärtää.	Tehtävänanto ei täyty kaikin osin. Tekstin näkökulma voi olla osittain vino. Pohjatekstiä on käytetty, mutta sitä ei ole kaikin osin ymmärretty tai sitä on käytetty referoiden tai kovin yksipuolisesti.	Sisältö on rajoittunutta tai pää- ja sivuasioiden suhteet ovat vinossa. Jäsentelyssä on ongelmia. Teksti on paikoin epäsidosteista.	Sanasto on yksipuolista. Jonkin verran toistuvia virheitä perusrakenteissa.

Pisteitys ja yleiskuvaus	Viestinnällisyys	Tehtävänanto ja aineiston käyttö	Tekstin sisältö ja rakenne	Kielellinen laajuus ja tarkkuus
57, 55, 53, 50 pistettä Välttävä	Viesti välittyy epäselvästi. Teksti on verrattain hankalaa luettavaa. Merkitys ei välity kaikissa kohdissa.	Tehtävänannon noudattamisessa on vaikeuksia: kirjoittaja on voinut tulkita tehtävänantoa osittain väärin, jättänyt pohjatekstin hyödyntämättä tai on ymmärtänyt sen suurelta osin väärin.	Sisällön ainekset ovat niukat. Rakenne on pirstaleinen. Asioiden väliset yhteydet ilmenevät heikosti.	Sanasto on suppeaa. Paljon systemaattisia virheitä.
47, 45, 43, 40 pistettä Heikko	Viesti välittyy heikosti. Teksti on vaikealukuista. Merkitys jää monin paikoin epäselväksi.	Tehtävänanto täyttyy heikosti. Pohjatekstiä ei ole käytetty tai se on ymmärretty kokonaan väärin.	Sisällön ainekset ovat varsin vähäiset. Tekstikokonaisuus on hajanainen.	Sanasto on erittäin suppeaa tai virheellistä. Kielen hallinta on heikkoa. Monenlaisia virheitä on paljon.
35, 30, 25, 20 pistettä Erittäin heikko	Kirjoittaja ei juuri pysty välittämään viestiä. Tekstiä on erittäin vaikea lukea.	Tuotos ei juuri liity tehtävänantoon. Suoritus on vain irrallisia lauseita tai yksittäinen kappale.	Sisällön ainekset ovat lähes olemattomat. Tekstissä ei ole rakennetta, eivätkä asioiden väliset yhteydet ilmene.	Kielen hallinta on erittäin heikkoa. Sanasto on alkeellista.
15, 10, 5, 0 pistettä	Kirjoittaja ei pysty välittämään viestiä.	Tehtävänantoa ei ole noudatettu tai tehtävää ei ole suoritettu. Pohjatekstiä ei ole ymmärretty tai se on kopioitu omaksi suoritukseksi.	Tekstissä ei ole juuri lainkaan sisältöä eikä rakennetta.	Ilmaisuvirhe on alkeellista. Kieli on lähes täysin virheellistä.

MINÄ KIRJOITAJANA

Vahvuuteni? Mikä sujuu?

Mikä tuntuu epävarmalta?

KIRJOITELMAN
AIHEITA JA
AINEISTOJA

ONGENKOUKKUJA KIRJOITTAJALLE

- Kirjoitelman aiheen valinta:
opintojaksoilla opittu korostuu.
- Ideointi ja tyhjän ruudun kammo.
Mikä avuksi?
- Asiatyyli ja kielenhuolto: tunnista
omat kompastuskivesi ja vältä ne.
- Lyhyen kirjoitustehtävän tekstilajit.
Monipuoliset perustelut!

KIRJOITELMAN AIHEEN VALINTA

- Aiheita yhdistää jokin teema: tulevaisuus, teknologia, taide...
- Osaan tehtävistä liittyy aineisto, jota tulee käyttää. Osassa tehtävistä aineisto on tarkoitettu vain virikkeeksi. Myös otsikkotehtäviä.
- **Lue tehtävänanto hyvin tarkkaan.**

Tehtävä.

Tutustu tehtävänantoihin.

Mikä vaikuttaa
kiinnostavimmalta/helppoisimmalta/vaikeimmalta/tylsim-
mältä?

Valitse itsellesi yksi aihe.

IDEOINTI

Erilaiset aiheet vaativat erilaisia ideointitapoja.

- **Aikajana.** Miten valitsemasi aihe on muuttunut vuosien varrella?
- **Eri henkilöiden näkökulmat.** Keksi 3 henkilöä ja kirjoita, mitä he ajattelevat aiheesta.
- **Omat kokemukset.** Kirjoita tapauksia, joissa aihe näkyy tai on näkynyt omassa elämässäsi. Pohdi, mitä ajatuksia tai tunteita tapaukset herättävät.
- **Mielipide-vastanäkemyks-listat.** Jaa paperi kahteen osaan. Toiselle puolelle listaat mielipiteitä ja toiselle vastanäkemyksiä. Valitse mielipiteet, jotka voisivat päätyä tekstiisi ja keksi niille perusteluja.
- **Kysymykset.** Keksi aiheeseen liittyviä kysymyksiä – myös sellaisia, joihin et tiedä vastausta. Etsi aineistosta vastauksia kysymyksiisi. Spekuloi ja pohdi!
- **Esimerkit luetusta ja nähdystä.** Mitä olet lukenut aiheesta sanomalehdistä, internetistä tai kirjoista? Mitä aihetta käsitteleviä elokuvia tai sarjoja olet nähnyt?
- **Vinkit pöytään! Miten vältät tyhjän ruudun kammon?**

IDEOINTIHARJOITUS

Valitse yksi tai useampi ideointityökalu.
Ideoi valitsemaasi aihetta.

IDEOISTA TEKSTIKSI (LÄHDE: ÄÄNI 10)

Pohtivan ja kantaa ottavan tekstin rakenne

	Pohtiva teksti	Kantaa ottava teksti
Aloitus	<ul style="list-style-type: none"> ■ oma kokemus, kuvaus tai tarina ■ käsitteen määrittely ■ sitaatti ■ vastakkainasettelu ■ fakta, joka vie suoraan asiaan ■ kysymys tai väite, joka tuo esiin pohdintanäkökulman	<ul style="list-style-type: none"> ■ oma kokemus, kuvaus tai tarina ■ käsitteen määrittely ■ sitaatti ■ vastakkainasettelu ■ fakta, joka vie suoraan asiaan ■ kysymys tai väite, joka tuo esiin mielipiteen
Käsittelykappaleet	<ul style="list-style-type: none"> ■ näkökulmajärjestys ■ aikajärjestys ■ ongelmanratkaisujärjestys ■ vertailujärjestys ■ tärkeysjärjestys	<ul style="list-style-type: none"> ■ argumentointijärjestys ■ ongelmanratkaisujärjestys ■ vertailujärjestys ■ tärkeysjärjestys
Lopetus	<ul style="list-style-type: none"> ■ viittaus tekstin aloitukseen ■ tapausesimerkki ■ tiivistelmä ■ kehotus, vaatimus tai toive ■ mielipide ■ viittaus seurauksiin tai ratkaisuehdotus ■ kysymys ■ sitaatti tai oivallus ■ tulevaisuuden visiointi	<ul style="list-style-type: none"> ■ viittaus tekstin aloitukseen ■ tapausesimerkki ■ tiivistelmä ■ kehotus, vaatimus tai toive ■ mielipide ■ viittaus seurauksiin tai ratkaisuehdotus ■ kysymys ■ sitaatti tai oivallus ■ tulevaisuuden visiointi

LYHYT KIRJOITUSTEHTÄVÄ

Lue tehtävänanto tarkkaan.

- ➔ Mikä on tehtävänannon vaatima tekstilaji?
Onko se kommentti/verkkokommentti, mielipidekirjoitus, sähköpostiviesti, puhe?
- ➔ Kirjoita vastaus tekstilajin mukaisesti.

Millainen on...

- Verkkokommentti?
- Mielipidekirjoitus?
- Sähköpostiviesti ystävälle/kesätyöpaikan esimiehelle?
- Puhe?

Mitä näihin tekstilajeihin EI kuulu?

KOTITEHTÄVÄ

LYHYT KIRJOITUSTEHTÄVÄ: PUHE

- Ystäväsi/sukulaisesi täyttää 18 vuotta ja saavuttaa täysi-ikäisyyden. Laadi onnittelupuhe, jonka pidät hänelle syntymäpäiväjuhlassa. Lue puheen aineistosta, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia 18-vuotiaalla ja sitä vanhemmalla on. Hyödynnä aineistoa puheessasi.
- Puheen on oltava yhtenäinen teksti, ei esimerkiksi asialuettelo. Puheen tulee olla 500–800 merkin pituinen (merkkimäärä ilman välilyöntejä ja rivinvaihtoja). Koejärjestelmä laskee merkkimäärän automaattisesti, mutta ei rajoita sitä.

18 vuotta

Täysi-ikäisyys

Oikeus:

- *mennä naimisiin*
- *äänestää valtiollisissa ja kunnallisissa vaaleissa*
- *hankkia oma passi*
- *liittyä tai erota uskontokunnasta*
- *määrätä oman omaisuuden käytöstä*
- *hankkia ajokortti (esimerkiksi moottoripyörä, henkilöauto)*
- *saada kansalaisuus (18–22-vuotias), jos on asunut pitkään Suomessa*
- *Velvollisuus:*
- *miehillä asevelvollisuus (armeija tai siviilipalvelus)*